

Jan Machnik, Anna Dzieduszycka-Machnik

Iwanowice, pow. Miechów

Informator Archeologiczny : badania 6, 63-64

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IWANOWICE, pow. Miechów

Zakład Archeologii
Małopolski Instytutu Historii Kultury
Materialnej PAN w Krakowie

Badania prowadził doc, dr Jan Machnik
i mgr Anna Dzieduszycka -Machnik.
Finansował IHKM PAN. Piąty sezon
badań. Osada i cmentarzysko kultury
mierzanowickiej, początek epoki brązu.

Szerokoprzestrzennymi wykopami o łącznej powierzchni około 25 arów odoko-
nięto dalszy przebieg rowu obronnego na odcinku około 40 m. długości, następnie
przylegającą do rowu część osady na szczycie wzniesienia, oraz północne i połud-
niowe peryferie cmentarzyska. We wszystkich przeprowadzonych dotychczas wyko-
pach przez rów stwierdzono występowanie na jego płaskim dnie 2 lub 3 wąskich,
biegnących równoległe do ścian rowu bruzd, zawierających w niektórych miejscach
ślady po kółkach. W górnej części wypełniaka rowu występuje obficie materiał za-
bytkowy kultury trzcinieckiej / m.in. brązowe zausznice/, którego całkowicie brak
przy dnie, gdzie znaleziono wyłącznie skorupy naczyn kultury mierzanowickiej - co
przesądza wczesnobrązową chronologię tego obiektu.

Zaobserwowano szczególnie dużą ilość jam zasobowych i innych na szczycie
wzniesienia w pobliżu rowu. Tworzą one pewne zgrupowanie/ po kilka jam w każdym/,
a niekiedy otaczają wolną przestrzeń pierwotnie zajęta być może przez budowle na-
ziemne, np. chaty. Jamy osiągają 2 m głębokości, w przekroju pionowym są prze-
ważnie trapezowate, silnie rozszerzone przy dnie. W niektórych z nich na pewnym
poziomie występują kamienie. W jamach obok ceramiki, narzędzi i odpadków krze-
miennych, licznych kości zwierzęcych, rogów jeleni, znaleziono szczególnie dużo
różnych wyrobów kościanych i rogowych, jak igieł, szydeł, narzędzi łopatkowych, okła-
dzin, wisiorów z szabli dątką, dalej paciorków z muszli, a także ich prefabrykatów.
Odkryto dalsze 4 pochówki bydłce/ w tym jeden parzysty krowy i byka/ oraz
grób kozy lub owcy, wyposażony w narzędzie kościane. Natrafiono na kilka układów
stratygraficznych jam wczesnobrązowych, umożliwiających uściślenie chronologii
wewnętrznej osady.

Na południowym stoku wzniesienia, po zewnętrznej stronie osady, rozciąga się
cmentarzysko. Stwierdzono, że groby dochodzą do samej krawędzi rowu, nigdzie go
nie naruszając i odwrotnie, rów nie zniszczył ani jednego pochówku.

Zbadane w roku sprawozdawczym groby w ilości 21 / w poprzednich latach około 140/ nie odbiegają w zasadzie rytuałem od pochówków odkrytych w poprzednich sezonach /mężczyźni ułożeni na prawym boku, głową na zachód, kobiety na lewym, głową na wschód/. Potwierdziła się obserwacja, że szkielety w południowej części cmentarzyska są zazwyczaj obficie obsypane paciorkami z muszli. Paciorki występują także powyżej zmarłego, sygnalizując istnienie grobu. Jeden z pochówków, zawierający szkielet starszej kobiety, posiadał bogatsze od innych wyposażenie, składające się z licznych sznurów paciorków / także fajansowych/, miedzianych zausznic 2 typów /szeroko i wąskolistnych/, kościanego, dobrze obrobionego szydła.

Na terenie cmentarzyska, na dnie młodszej od grobów jamy kultury trzcinieckiej, natrafiono na rozrzucony szkielet ludzki wraz ze szkieletem psa dobrze zachowanym, w układzie anatomicznym. Być może jest to powtórny pochówek zmarłego ze zniszczonego w II okresie brązu grobu kultury mierzanowickiej. W innym bowiem miejscu cmentarza odkryto jamę z materiałem trzcinieckim, naruszającą częściowo grób mierzanowicki.

Po przeprowadzeniu badań w 1972 r. można już pokusić się na określenie wielkości osiedla i cmentarza, ich wewnętrznego rozplanowania oraz na wyróżnienie etapów rozwoju przestrzennego. Uzyskano dalsze cenne źródła z zakresu kultury materialnej i duchowej / m.in. pochówki bydłce/, a także wyjątkowo dużą ilość materiałów zoologicznych, pozwalających na bliższe poznanie struktury hodowli i jej roli w gospodarce mieszkańców osiedla.

JANKOWICE, pow. Chrzanów

Muzeum w Chrzanowie

Stanowisko 1

Badania prowadził Cezary Popko.
Finansował WKZ w Krakowie. Trzeci
sezon badań. Cmentarzysko kultury
łużyckiej z V okresu brązu i okresu
halsztackiego.

Kontynuowano badania na stanowisku 1 w Jankowicach, znanym już w XIX wieku, rozkopywanym jednak niemethodycznie przez amatorów i kolekcjonerów.

Celem badań było uchwycenie północnej i zachodniej granicy cmentarzyska. Zbadano łącznie 9 grobów, co z poprzednio odkrytymi daje liczbę 47 obiektów. Tegoroczne znaleziska reprezentują 2 typy pochówków: ciałopalny i szkieletowy. Groby nie